



# ኅብረተሰብ ሳይንስ

8ኛ ክፍል

የተማሪ መጽሐፍ

አዘጋጅ:-

ወንዱ ተክሰመድህን

አርታኢ:-

መኩሪያ ፈስቀ

ገምጋሚዎች:-

ዘላለም አሳጋው

ዘረሁን ጌታቸው

ይታገሱ አግኖፋ



የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ  
ትምህርት ሚኒስቴር

AL GHURAIR  
PRINTING AND PUBLISHING LLC

# ምህጋና

የዚህ መጽሐፍ ዲዛይን ህትመትና ስርጭት ማከናወኛ ገንዘብ የተገኘው በአጠቃላይ የትምህርት ጥራት ማሻሻያ ኘርጂክት (GEQIP) አማካኝነት ነው። የኘርጂክቱ ዋና ዓላማ በአገሪቱ በሚገኙ የመንግስት ትምህርት ቤቶች ከ1ኛ-12ኛ ክፍሎች የሚሰጠውን የትምህርት ጥራት ማሻሻል ነው።

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት ለGEQIP የዋለውን ገንዘብ ያገኘው በብድር/በእርዳታ ሲሆን ብድሩን/ እርዳታውን የሰጡት ዓለምአቀፍ የልማት ማህበራት (IDA)፣ ፋስት ትራክ ኢንቬትቭ ካታሊቲክ ፈንድ (FTI CF) እና ሌሎችም የልማት አጋሮች ማለት የፊንላንድ፣ የኢጣሊያ የልማት ማህበር፣ የኔዘርላንድና የታላቋ ብሪታኒያ የእርዳታ ድርጅት አለምአቀፍ የልማት ዋና ክፍል (DFID) ናቸው።

ሁሉንም በዝርዝር መጥቀስ የማይቻል በርካታ ግለሰቦችና ድርጅቶች ይህ የተማሪ መጽሀፍና የመምህር መምሪያ እውን እንዲሆኑ ያልተቆጠበ ድጋፍቸውን ሰጥተዋል። በዚህም ትምህርት ሚኒስቴር ምስጋናውን ያቀርባል።

© በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የትምህርት ሚኒስቴር  
1ኛ እትም፣ 2003 ዓ.ም  
ISBN 978-99944-2-088-9

**የአል-ጉሬር አታሚና አሳታሚ ድርጅት**  
**የፖ.ሳ.ቁጥር 5613**  
**ዱባይ፣**  
**የተባበሩት የአረብ አሜሪካ**

**ከኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ማህበር**  
**የፖ.ሳ.ቁጥር 100767**  
**አዲስ አበባ**  
**ኢትዮጵያ**

ጋር በመተባበር ይህን መጽሐፍ ለኢ.ፌ.ዴ.ሪ የትምህርት ሚኒስቴር አዘጋጅተው አትመው፣ አስራጭተዋል።

ሁሉም የህትመት መብቶች ተከብረዋል።

የዚህን መጽሐፍ ክፍል በተለያዩ መሳሪያዎች ያለባለቤቱ የቅድሚያ ፈቃድ እንደገና ማሳተም፣ ማስራጨት፣ ማከማቸትና መልሶ መጠቀም እንደማይቻል የኢ.ፌ.ዴ.ሪ የፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ አዋጅ ቁጥር 410/2004 የኮፒራይትና የተዛማጅ መብቶች ጥበቃ አዋጅ 10ኛ አመት ቁጥር 55 አዲስ አበባ ጁላይ 19, 2004 ይከለክላል።

የስዕሎችን የኮፒ ራይት መብቶች ለማክበር በተቻለን መጠን የሚፈለግብንን ጥረት ሁሉ አድርገናል። ሳናውቅ በስህተት ሳንጠቅሳቸው የተዘለሉ ካሉ በቅድሚያ ይቅርታ እየጠየቅን በሚቀጥሉት ህትመቶች አስፈላጊውን እውቅና እንደምንሰጥ ለመግለጽ እንወዳለን።

**ምዕራፍ ስንድ፡- የምንኖርባት መሬት**

1.1 አገገራት .....	1
1.2 የዓለም ሕዝቦች.....	6
1.2.1 በዓለም የሚገኙ ሃይማኖቶች .....	15
1.3 የሕዝብ ሥርጭትና አኗኗር .....	18
1.3.1 ሕዝብ ተበታትኖና ተጠጋግቶ የሚኖርባቸው ቦታዎችን ማነጻጻር .....	18
1.3.2 ለዓለም ሕዝቦች ሥርጭት መለያየት ምክንያቶች .....	23
1.3.3 የዓለም ሕዝቦች አኗኗር .....	25
1.3.4 የኢንዱስትሪ አብዮትና ያስከተለው ውጤት .....	27
ቁልፍ ቃላት .....	42
ማጠቃለያ .....	43
የክለሳ ፕደቁዎች .....	44
ፍተሻ .....	46

**ምዕራፍ ሁለት፡- ገጸ ምድርን የሚሰውጡ ኃይሎች**

2.1 የመሬት ውጫዊ ኃይሎችና በሰው ልጅ አኗኗር ላይ የሚያስከትሉት ለውጥ .....	47
2.2 የመሬት ገጽ ለዋጭ ውስጣዊ ኃይሎችና በሰው ልጅ አኗኗር ላይ የሚያስከትሉት ለውጥ .....	55
2.3 ከካርታ ላይ ርቀትና ስፋትን መለካት.....	61
ቁልፍ ቃላት .....	70
ማጠቃለያ .....	71
የክለሳ ፕደቁዎች .....	72
ፍተሻ .....	74

**ምዕራፍ ሦስት፡- ሥርዓተ ምኅዳርና የሰው ስጅ ጣልቃ ገብነት**

3.1 የሰውና የተፈጥሮ ሀብት ግንኙነት .....75

3.2 የዓለም ሙቀት መጨመር መንስኤና ውጤት.....83

    ቁልፍ ቃላት ..... 91

    ማጠቃለያ .....92

    የክሰሳ ጥያቄዎች .....93

    ፍተሻ .....95

**ምዕራፍ ስራት፡- ሕዝባዊ ጉዳዮች**

4.1 ሕዝብ ነክ ጉዳዮች .....96

4.1.1 ኤች.አይ.ቪ/ኤድስን በመዋጋት ዙሪያ የወጣቶች ሚና .....97

4.1.2 ፈጣን የሕዝብ ቁጥር ዕድገትን መቆጣጠሪያ ስልቶች ..... 101

4.2 ሰብአዊ መብቶችና ደኅንነት .....106

4.3 የአጋርነት መርሐ ግብር ..... 114

    ቁልፍ ቃላት ..... 121

    ማጠቃለያ ..... 122

    የክሰሳ ጥያቄዎች ..... 123

    ፍተሻ ..... 125

